

NOVOTNY TIHAMÉR (1952) Budaörs

NOVOTNY TIHAMÉR

„NapiSzörnyek” és „napi szörnyek”
Krizbai Gergely („Krizbo”) munkáiról

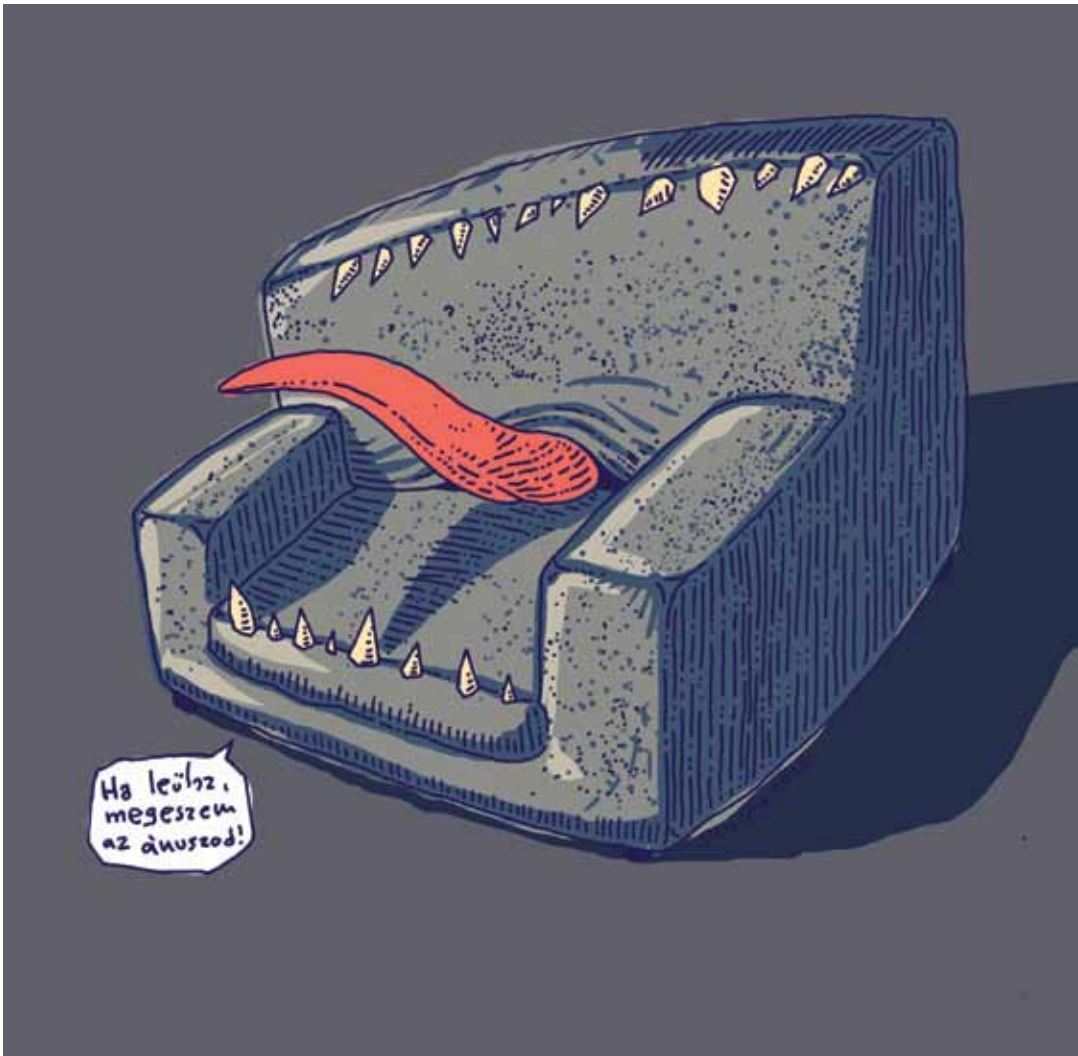
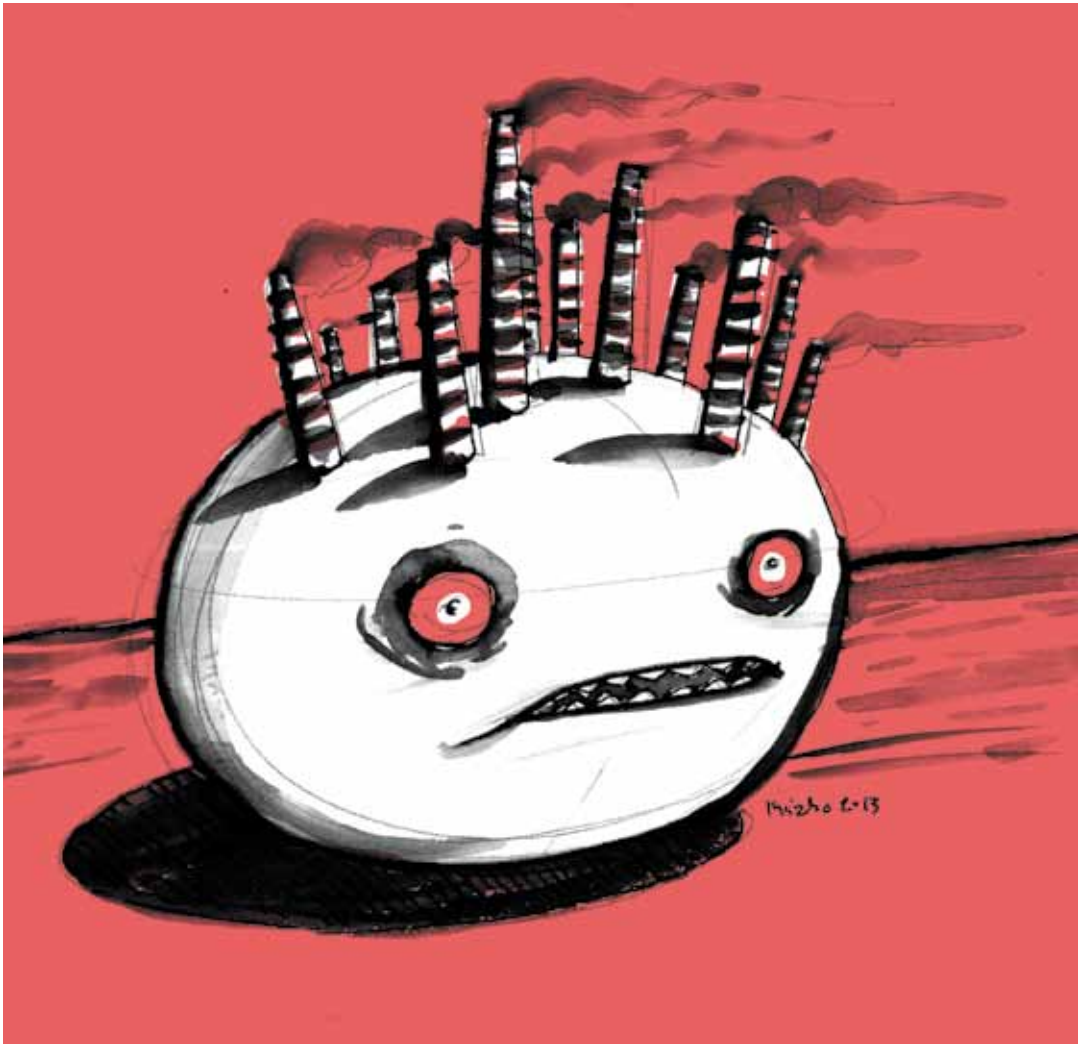
Szentendre – Ferenczy Károly családjának 1890–92-es itt-tartózkodása óta – a művészet vírusától fertőzött, sajátos helyi szellemet teremtő, a maga genius lociját ki- és beteljesítő, fontos és vonzó várossá vált. Nem véletlen tehát, hogy e híres festőnk családnévét viseli a mai Ferenczy Múzeum Centrum, s hogy az ő nyomába lépve jelentek meg a hangulatos Duna-parti kisvárosban az újabb és újabb magányos „fecskék” vagy a kisebb-nagyobb rajokban alkalmanként idetelepedő, illetve véglegesen ideköltöző művészetkolóniák tagjai: Boromisza Tibor és „csapata”, majd a Szentendrei Festők Társaságát alapító „nyolcak” baráti körének nagyszerű alakjai. A város jövőbeni sorsa ekkor dőlt el. Ma már ott tartunk, hogy a jelenkori „apák és fiaik” rendezhetik újabb és újabb tárlataikat Szentendre, valamint Budapest patinás vagy alternatív kiállítóhelyein.

Jelen esetben az apa, a széles kortársi ismeretekkel rendelkező, elemző, kritikai vizsgálatokra mindig kész, mélyen gondolkodó, újító szellemű Krizbai Sándor festőművész, akinek munkásságát már kétszer is volt alkalmam bemutatni és analizálni a Kortárs oldalain.¹ A fiú pedig, Krizbai Gergely grafikus, aki személyiségét, ötleteit, gondolatait és indulatait (összességében hivatását) fiatalos lendülettel, sokféle műfajban és technikában űzi, fejleszti, fejezi ki. Jelesül fényképez, fest, rajzol és digitális technikákkal foglalkozik, arculatokat, logókat, plakátokat tervez, illusztrációkat és autonóm grafikai sorozatokat készít, ám legfőképp a „blogart”, az „internetes napló”, a „bejegyzés-művészet” önépítő számítógépes világában érzi otthon magát.²

De hogy ne legyünk egészen igazságtalanok – mivel a szentendrei fiatal alkotógeneráció tagjai leginkább művészházaspárok vagy a művészethez közel álló értelmiségi szülők gyermekei –, az anyákról sem szabad megfeledkeznünk. Így „Krizbo”, alias Krizbai Gergely édesanyja – kezdetben népművelőként, múzeumpedagógiai szakemberként, majd kulturális menedzserként, s jelen pillanatban városi kooperációs koordinátorként – idestova negyven éve szolgálja és képviseli Szentendre széles értelemben vett kulturális érdekeit, valamint népszerűsíti művészeti, néprajzi, régészeti és történelmi értékeit. Krizbainé Szabó Éva alighanem mindent tud választott városának múltjáról és jelenéről. Róla nem túlzás azt állítani, hogy lényge, személye: valóságos élő lexikon. Tudása: eleven emlékezet.

Nem lehet hát véletlen, hogy Krizbai Gergely már tizenhét évesen kiállít az *Apák és Fiaik* című, 2005-ös csoportos tárlaton, amelyet éppen a legendás szentendrei Vajda Lajos Stúdió (VLS) Pinceműhelyében rendeztek meg az érdekeltek. S talán e megmozdulás szellemi folytatásaként értelmezhető az a másik próbatétel is, amely a *Rejtőzködő „ének” – fotográfiai átfedések* címet viselte, s amelyet a budapesti MAMŰ Galériában hoztak össze a szervezők 2009-ben. Ezen a kiállításon más-más alkotópárosok képei szerepeltek. „Krizbo” természetesen apja munkáit „remixelte” a saját ötleteivel. Közben arról a súlyos és feltételezhetően tartalmas apai közvetítői szerepről sem szabad megfeledkeznünk, amellyel a vehemens Krizbai Sándor – mint MAMŰ- és VLS-tag – a klasszikus modern és avantgárd, valamint a kortársi erdélyi és szentendrei művészeti törekvések lényegi sajátosságaira okíthatta a „fiút”. S bizonyára ezt az üdvös értelemben vett terhes örökséget, amelynek jótékony hatását a mai Krizbai Gergely munkáiban most is, és remélhetően még sokáig érezni fogjuk, a Novus Gimnáziumban 2007–09-ben, majd a Nyugat-magyarországi Egyetem Soproni Alkalmazott Művészeti Intézet Tervezőgrafika Szakán 2010–15-ben eltöltött évek során szerzett naprakész ismeretek, valamint gyakorlati tapasztalatok csak tovább mélyítették, illetve frissítették, gazdagították és aktualizálták.

Krizbai Gergő tehetségét a 2007 óta szaporodó díjai és elismerései is bizonyítják. Az elsőt éppen tizenkilenc éves korában nyerte el a Franciaországban szervezett European Peoples’ Fesztivál I. helyeztjeként. Ám soproni éveit alatti is remekül teljesített: 2015-ben rektori dicsérettel diplomázott, sőt, ugyanebben az évben közéleti ösztöndíjban is részesült, hiszen a Workshopron Művészeti Szakkollégium alapító tagjaként s később elnökeként aktív közösségi munkával hívta fel magára a figyelmet. Itt előadásokat tartott, workshopokat, magyarul téma- vagy céltanácskozásokat, kiállításokat és egyéb eseményeket szervezett. 2016-ban pedig Szentendre Város Logópályázatának I. helyeztjeként ő dolgozhatta ki a helyi Tavasz Napok arculattervét.

„Megárt már a jobból, Jani bácsi!”, 2013.02.25.; „Ha leülz, megeszem az áruszod!”, 2013.04.12.

KRIZBAI GERGELY („KRIZBO”) (1988) Szentendre

Jellemző, hogy „Krizbo” már nagyon fiatalon, 2007-től kezdődően az úgynevezett blogart – új internetes műfaj – egyik elkötelezett művelőjévé vált. Erről így nyilatkozott a hajdani ifjanc egy vele készült beszélgetésben a Szentendre és Vidéke hasábjain, amelynek mellesleg 2009 és 2011 között ő tervezte a borítóit és az arcukat.

„Olyan teret ad ez a platform, amibe az írásművektől a fotóig bármilyen művészeti alkotás belefér [...] Így válik a kis alkotások összessége egy dinamikusan változó, bővülő, saját szín- és szimbólumvilágot hordozó, privát univerzummá. Belefér az őszinteség, a tisztaság, az emelkedettség – akárcsak a nem interneten megjelenő művészeti alkotások világába –, de ennél többet tud: az olvasók reagálhatnak a bejegyzésekre, így kicsit interaktívva, kicsit közös alkotássá válik a történet.”³

Való igaz, „Krizbo” minden tematikus sorozatát egyrészt ez az interaktivitás, másrészt a képregényszerű álprimitivista gondolkodásmód, az animálható szakaszosság, a karikatúraszerű satirikus fogalmazásmód, valamint a kortársi rajzfelfogásoktól nem elzárkózó, sőt az avantgárd és neoavantgárd meghatározó törekvéseinek formai eredményeit és módszereit bátran használó, azokkal tanulékonyan kísérletező, felszabadultan szellemes, gunyoros kritikai hang jellemzi.

Az első – napjainkig életben tartott – sorozatát 2009-ben indította *Minionok* címmel,⁴ amelynek egyes darabjai a Szentendre és Vidékében is rendszeresen megjelentek. „A *minionok*nak sajátos jelentése van: ők az arctalan, szorongó tömeg” – nyilatkozza a fiatal művész, majd így folytatja: „Nyomasztóan sokan vannak, egyformák, és megvan az a kellemetlen tulajdonságuk, hogy csoportokra szakadnak, nehogy véletlenül együtt tudjanak dolgozni. A szentendreiek sokban hasonlítanak rájuk...”⁵ A következő évben megszületett a *Mementó* jelölésű grafikai sorozat, amely egy „örökkévaló”, változatlan objektum – a kémény – és az idő múlásának viszonyát vizsgálja. A 2011–12-ben készült, úgynevezett *Daily Meli* „napi meditációs-szerelem projektjének” a célja (amely az akkori Melinda keresztnevű kedvese számára készült) a párkapcsolatot javító szándékán túl az volt, hogy közelebb hozza magához a tipográfiát, azaz a betűkkel történő kísérletezést. „Krizbo” ugyanis a 156 rajzban azt vizsgálta, hogy ugyanaz a betűsor – Melinda – meddig marad olvasható, értelmezhető „szöveg”. Ezzel rokon a *Daly Delta* megnevezésű, 2013-ban formába öntött ötlete is, amely ugyanannak a háromszögnek az átalakítási lehetőségeit kutatta a vizualitás más és más tárgyi és technikai eszközeivel. Az ezt megelőző esztendőben keletkezett *Fragmentáj* című rajzi reflexiójában „Krizbo” egy olyan elképzelt töredezett tájat teremtett, amelyben az emlékek és benyomások darabos, kataklizma utáni állapotát örökítette meg. A szintén ugyanebben az évben naptárként kivitelezett *Nihilisták* szekvenciájában pedig olyan kitalált karaktereket, végtagok nélküli, kizárólag megfigyelésre született alig-lényeket vetett papírra, akik az emberi nem rosszabbik felét, az arctalan tömeget képviselik: mintegy az ő „menetelésüket” dolgozta fel. A történet lényege, hogy ezek a „véglények” kiválnak a természetből, majd összeállva egy új, ridegebb „második természetet” hoznak létre.

Krizbai Gergely *NapiSzörny* elnevezésű, eddigi legváltozatosabb, legbravúrosabb, legleleményesebb, legszellemesebb sorozatát 2012 novemberében indította útjára. S azóta is napi rendszerességgel készülnek a térben és időben valóságosan is elhangzott, de általában nem tőle származó, véletlenszerűen kiválasztott idézetekhez – illusztratív vagy asszociatív módon – kapcsolódó szörnyei. Jelenlegi számunk képanyagát ebből a több száz darabot számláló, kisebb témaciklusokra bontható, igen változatos rajzi erényeket megvillantó „szörnyfolyamból” válogattuk.

Krizbai Gergely „Krizbo” természetes törekvése és igénye, hogy saját generációjának tagjaival menjen, meneteljen előre. Egy olyan nemzedék tagja kíván lenni, amely megfelelően képviseli a fiatalok határokat döntögető, tagolatlanságot hirdető, gondolatokat felszabadító, a kölcsönös érintkezést lehetővé tevő, mégis szakrális élményeket kereső eszmeiségét.

JEGYZETEK

¹ *A ma „Édenének” egy kortársi festője*, Kortárs, 2009/3, 75–77. *A természet mint örök metafora*, Kortárs, 2015/4, 52–53.

² Lásd <http://www.krizbo.com>; <http://krizbaig.blogspot.hu>

³ BOKOR Tamás, *Viccen túl, kritikán innen – Az ember, akit meghíletett a „turáni átok”, Szentendre és Vidéke*, 2009. január 30., 9.

⁴ Lásd <https://www.facebook.com/Minionok>; <http://krizbaig.blogspot.hu/search/label/minionok>

⁵ BOKOR, *l. m.*